

EĞİTİMİN PLANLANMASI

**EĞİTİMİN UYGULANMASI
ÖĞRENME-ÖĞRETME
YAKLAŞIMLARI**

Doç.Dr. Gülşah KÖSE

Ders İçeriği

- Hemşirelik eğitiminde en sık kullanılan öğrenme-öğretme yaklaşımları
  - * Sunuş yolu ile öğretim yaklaşımı
  - * Buluş yolu ile öğretim yaklaşımı
  - * Araştırma-soruşturma yolu ile öğretim yaklaşımı

Öğrenim Hedefleri

Öğrenciler,

- ▶ Hemşirelik eğitiminde kullanılan yöntemleri sıralar
- ▶ Eğitim öğrenme-öğretme yaklaşımlarının eğitim sürecindeki yerini kavrar
- ▶ Eğitim öğrenme-öğretme yaklaşımlarının öğretim tasarımı açısından önemini tartışır
- ▶ Öğrenme-öğretme yaklaşımlarında olması gerekenleri açıklar

Öğrenme-Öğretme Yaklaşımları

- ▶ Öğretme-öğrenme sürecine yön veren, öğretim etkinliklerinin belirlenmesinden başlayıp değerlendirilmesine kadar tüm etkinlikleri içeren genel bir yaklaşımdır.
- ▶ Konunun , araç gereç ve kaynakların bütünlük oluşturacak şekilde düzenlenmesidir, öğretim yolu.

Öğretim teknikleri 3 ana grupta toplanır

- ❖ Sunuş yolu ile
- ❖ Buluş yolu ile
- ❖ Araştırma-Soruşturma yolu ile

Sunuş Yoluyla Öğretme

- Bilginin aktarılması, kavram, ilke ve genellemelerin açıklanmasında kullanılır.
- Eğitimci merkezli bir stratejidir.
- Bu yaklaşımda öğrenmenin anlamlı olması için bilginin mutlaka öğrenen tarafından bulunması gerekmez, birey kendisine sunulan bilgileri anlamlı olarak öğrenebilir.

Örneğin: çocuklara diş fırçalama eğitimi, diyabet eğitimi, diyabetik ayak eğitimi vb

Sunuş Yoluyla Öğretme

En sık kullanılan öğretim yöntemi düz anlatım yöntemidir.

Bunun dışında;

- ❖ soru-cevap,
- ❖ takrir,
- ❖ günlük konuşma,
- ❖ panel,
- ❖ doğru mu yanlış mı vb teknikler yer alır.
- ❖ sempozyum,
- ❖ diyalog,
- ❖ forum,
- ❖ konferans, söylev,

Sunuş Yoluyla Öğretme

Bu yöntem kullanılırken aşağıda belirtilen ilkelere uyulmalıdır:

- ❖ Hedef ve davranışlar bilişsel alanın bilgi, duyuşsal alanın alma, devinişsel alanın uyarılma basamaklarından birinde olmalıdır.
- ❖ Davranışlar, ezberden söyleme, yazma, tanıma ve hatırlama gibi özellikleri taşınmalıdır.
- ❖ Tümdengelimden bir akıl yürütme kullanılmalıdır.
- ❖ Eğitici önce bilgi düzeyindeki kavramları (olgu, araç-gereç, sembol, aşamalı dizi, sınıflama, ölçüt, yöntem, ilke, kuram) sınıfa anlatmalı ve her bir kavram (olgu, araç-gereç, sembol vb) ile ilgili yaşamdan en az iki örnek vermelidir.

Sunuş Yoluyla Öğretme

Bu yöntem kullanılırken aşağıda belirtilen ilkelere uyulmalıdır:

- ❖ Dersi/eğitimi monotonluktan kurtarmak için konu anlamlı parçalara ayrılmalıdır.
- ❖ Belli bir kısım sunulduktan sonra bireylere/öğrencilere soru sorma fırsatı verilmelidir.
- ❖ Değişik araç-gereçler, farklı öğretim tekniklerine yer verilmelidir.
- ❖ Anlatamadığım yer var mı? diye sorulmalıdır. Varsa tekrar anlatılıp, değişik bir örnek daha verilmelidir.

Sunuş Yoluyla Öğretme

Bu yöntem kullanılırken aşağıda belirtilen ilkelere uyulmalıdır:

❖ Bu tür stratejide eğitici sürekli olarak konuşmamalıdır.

ilkokul 1., 2., 3. sınıflarda **2-3 dakika**;

4. ve 5. sınıflarda **4-5 dakika**;

ortaokul ve liselerde **5-6 dakika**;

üniversitede ise **7-8 dakika** sürekli konuşabilir

daha uzun konuşulmamalıdır.

Bireyin/öğrencilerin dikkati uzun süren konuşmalarda çabucak dağılabilir.
Eğitimin/dersin sonunda konu özetlenmelidir.

Sunuş Yoluyla Öğretme

Bu yöntem kullanılırken aşağıda belirtilen ilkelere uyulmalıdır:

- ❖ Eğitici eğitim ortamında sınıfı sürekli olarak denetlemeli ve her bir birey/öğrenci ile göz teması kurmalıdır.
- ❖ Mümkün olduğu kadar her bir bireye/öğrenciye söz hakkı vermelidir.
- ❖ Değerlendirme için homojen seviye grupları kurmak iyi bir yaklaşımdır. Değerlendirmede süre etkin kullanılmalıdır.

Buluş Yoluyla Öğretme

- Bu yöntem, öğrenen etkinliğine dayalı, öğrenenleri güdüleyen bir öğretim yaklaşımıdır.
- Birey kendi deneyimleri yoluyla yaparak, yaşayarak öğrenir.
- Eğitimci, öğrencinin eğitim sürecine etkin katılmasını buluş yoluyla öğretim stratejisi ile sağlayabilir.
- Eğitiminin temel görevi, öğreneni yönlendirmek ve cevabı ona buldurmadır.

Buluş Yoluyla Öğretme

En sık kullanılan öğretim yöntemi beyin fırtınası yöntemidir.

Bunun dışında

- workshop,
- problem çözme,
- karar verme vb yöntemler yer alır.

Buluş Yoluyla Öğretme

Bu strateji kullanılırken aşağıdaki ilkelere uyulmalıdır:

- ❖ Hedef davranışlar bilişsel alanın kavrama, analiz ve değerlendirme; duyuşsal alanın tepkide bulunma ve değer verme basamaklarından en az birinde olmalıdır.
- ❖ Tümevarımsal akıl yürütme uygulanmalıdır.
- ❖ Bireylerin/öğrencilerin çeşitli deneyimler kazanarak bilgiye kendilerinin ulaşması sağlanmalıdır.
- ❖ Bireylerin/öğrencilerin bilgiyi bulmaları, anlaşılması zor olan konuları anlaşılır hale getirmeleri, gruplar halinde çalışarak araştırma, inceleme, deney, gözlem vb nasıl yapacaklarını bulmaları gerekir.

Buluş Yoluyla Öğretme

Bu strateji kullanılırken aşağıdaki ilkelere uyulmalıdır:

- ❖ Eğitici hiçbir açıklamada (ipucu hariç) ve anlatımda bulunmamalıdır. Yalnızca yol gösterici olmalıdır. Doğru yanıt birey/öğrenci tarafından bulunmalıdır.
- ❖ Doğru cevap, nedeniyle, niçiniyle, nasılıyla bulduktan sonra birey/öğrenciden bunlara uygun düşen yeni örnekler istenmelidir.
- ❖ Tartışmanın başka bir konuya kaymasına izin verilmemelidir.

Böyle bir durum ile karşılaşırse “bizim konumuz o değil, onu daha sonra işleyeceğiz, şimdi bu soru üzerinde düşünün” gibi tartışmayı konuya odaklamalıdır.

Araştırma-Soruşturma Yoluyla Öğretme

- İzlenen yol, öğrenenlerin araştırma ve inceleme yapmalarına ağırlık veren sorun çözümleyici bir yaklaşımdır.
- Buluş yoluyla öğretim stratejisinden farkı, bu stratejide var olan sorunun çözümü için sorun çözme yaklaşımı uygulanır.
- Eğitimci, bu stratejide yol gösterici, yönlendirici ve rehber konumundadır.

Araştırma-Soruşturma Yoluyla Öğretme

En sık kullanılan öğretim yöntemi sorun çözme ve örnek olay yöntemidir.

Diğer yöntemler arasında;

- ❖ gösterip yaptırma yöntemi,
- ❖ workshop,
- ❖ soru-cevap,
- ❖ beyin fırtınası,
- ❖ yaratıcı drama vb yöntemler yer alır.
- ❖ problem çözme,
- ❖ karar verme,
- ❖ rol yapma,
- ❖ demonstrasyon,

Araştırma-Soruşturma Yoluyla Öğretme

Bu strateji kullanılırken aşağıdaki ilkelere uyulmalıdır:

- ❖ Hedefler uygulama ve daha yukarı düzeyde olmalıdır. Duyuşsal alanda örgütleme ve kişilik; devinişsel alanda tüm basamakları kapsamalıdır.
- ❖ Davranışlar; ilkeleri kullanma, problem çözme, karar verme, yapıp gösterme gibi özellikleri içermelidir.

Araştırma-Soruşturma Yoluyla Öğretme

Bu strateji kullanılırken aşağıdaki ilkelere uyulmalıdır:

Toplumsal olguların ve iyi yapılandırılmamış problemlerin çözümlenmesinde 5N1K (ne, niçin, ne zaman, nasıl, nerede, kim) kullanılabilir.

Bu süreç, problemin iyice anlaşılmasına, problem ile ilgili gerekli bilgilerin toplanılmasına çok büyük katkılar sağlayabilir.

The diagram illustrates the 5N1K method. It features the numbers '5' and '1' in black, and the letters 'N' and 'K' in red. Between 'N' and '1', there is a vertical list of questions: 'e?', 'asıl?', 'eden?', 'erede?', and 'e zaman?'. To the right of 'K', the text 'im?' is displayed.

5 N e?
asıl?
eden?
erede?
e zaman? 1 K im?

Araştırma-Soruşturma Yoluyla Öğretme

Bunun için bu basamaklara göre işlem yapılabilir

Ne: Problem nedir? Hangi öğelerden oluşmaktadır? Bu öğeler arasında ne gibi bir ilişki vardır? Problem çözülmezse ya da ertelenirse neler olabilir? vb

Niçin: Problem niçin ortaya çıktı? Daha önce niçin fark edilmedi? Niçin çözüm için bu zamana kadar beklenildi? vb

Ne zaman: Problem ne zaman ortaya çıktı? Ne zamana kadar çözülmesi gerekiyor? Bu zaman önemli midir? vb

Nasıl: Problem nasıl ele alınabilir? Daha önce ele alınmışsa onlar bu probleme nasıl bakmışlar? Problemin ortaya çıktığı koşullar nasıldır? vb

Nerede: Problem nerede, nerelerde görüldü? Problemin olduğu yerin özellikleri nedir? Bunlar problemi etkiliyor mu? Vb

Kim: Problemin sorumlusu, sorumluları kim ya da hangi kuruluşlar? Bu problemde kimler etkileniyor? Çözümde kimler, nasıl yararlanacak? Problem için kimlere danışılabilir? Karar alırken kimler olmalı ve kimlere danışılmalı? vb

Öğretimde En Çok Kullanılan Stratejiler

- ▶ Düz anlatım
- ▶ Soru cevap
- ▶ Günlük konuşma
- ▶ Panel
- ▶ Diyalog
- ▶ Forum
- ▶ Mektup-Telgraf Oyunu
- ▶ Nesi var?
- ▶ Doğru mu Yanlış mı?

- ▶ Küçük grup tartışması
- ▶ Büyük grup tartışması
- ▶ Çember tekniği
- ▶ Zıt panel
- ▶ Kartopu
- ▶ Akvaryum
- ▶ Dedikodu
- ▶ Sokratik düşünme
- ▶ Sorun çözme

- ▶ Altı şapka düşünme
- ▶ Beyin fırtınası
- ▶ Gösterip yaptırma
- ▶ Demonstrasyon
- ▶ Örnek olay
- ▶ Arkası yarın
- ▶ Kavram haritası
- ▶ Balık kılçığı

Düz Anlatım Yöntemi

- En çok kullanılan yöntemlerinden biridir.
- Eğitimci merkezlidir.
- Bu yöntem ile bilişsel alanın bilgi, duyuşsal alanın alma ve tepkide bulunma, devinişsel alanın uyarılma basamağındaki davranışlar kazandırılabilir.
- Fazla kullanıldığında öğretimi olumsuz etkiler.

Anlatım Yöntemi - Anlatım Biçimi

Düz Anlatım Yöntemi

- ▶ Aynı anda birçok kişiye bilginin aktarılmasını sağlar.
- ▶ Kısa zamanda çok bilgi verir.
- ▶ Öğreneni güdüler ve etkili dinleme alışkanlığı kazandırır.
- ▶ Yeni, anlaşılması ya da ulaşılması güç konuların, temel kavram, tanım, teori ve genellemelerin öğretilmesinde etkilidir.
- ▶ Etkinliklerin sunuluşunda sözel bilgiler verebilmek için kullanılır.
- ▶ Dikkati çekme, güdüleme, gözden geçirme ve geçiş basamaklarında kullanılır.
- ▶ Konuların özetlenmesinde kullanılır.
- ▶ Kalabalık gruplar için uygundur.

Soru-Cevap Yöntemi

- ▶ Eğitimci merkezli olmakla birlikte öğrenenin de eğitim sürecine etkin katılımı vardır.
- ▶ Öğrenenleri düşünmeye yönlterek farklı soru ve cevaplarla öğrenenlerin analitik düşünme becerisini geliştirir.
- ▶ Soru-cevap yöntemini kullanan eğitimciler ilgiyi canlı tutmak ve katılımı sağlamak için farklı soru sorma teknikleri kullanmalıdır: tamamlama soruları, hatırlama soruları, sentez yaptırma soruları, analiz ve karşılaştırmacı sorular gibi soruları önceden hazırlayarak düz anlatım yöntemiyle beraber bu yöntemi daha etkin hale getirebilir.

Soru-Cevap Yöntemi

- ▶ Öğrenenlerin sözlü ve yazılı anlatım becerilerini geliştirir.
- ▶ İyi hazırlanmış sorular, öğrenenlerin üst düzey zihinsel becerilerini geliştirir.
- ▶ Sorular eğitimde tekrar ve pekiştirmeyi sağlar.
- ▶ Öğrencilerin katılımını artırır.
- ▶ Konuya ilgi çekmeyi sağlar.
- ▶ Bir konuda tartışma başlatır.

Sınırlılıkları

- ❖ Zaman alıcıdır.
- ❖ Soruları önceden planlamak gereklidir.
- ❖ Sorulara doğru yanıt veremeyen öğrenenler olumsuz etkilenebilir.

Soru-Cevap Yöntemi

Dikkat edilecekler

- Katılımcıya **adıyla hitap** etmek
- Katılımcının **doğru cevabını** tekrarlamak
- **Doğru cevapları desteklemek/ödüllendirmek**
- **Soruları anlaşılır şekilde sormak**
- Soru **cevaplanamadığında anlayışla karşılamak**
- Sorular **grubun tümüne sorulmalı, düşünme imkanı tanınmalı ve öncelik istekli olanlara** verilmelidir.
- Soru sorarken tüm katılımcılara eşit davranılması grubu uyanık tutar.
- **İlgi çekici, düşündürücü, yol gösterici** sorular sorulmalıdır.

Küçük grup tartışması

Bu tekniğin uygulanması için en az dört koşulun eğitim ortamında sağlanması gerekir. Bunlar:

- a) Kazandırılacak istendik davranışlar en az kavrama düzeyinde olmalıdır
- b) Bireyler/öğrenciler üzerinde tartışacakları konunun bilgi düzeyindeki hedef davranışları kazanmış olmalıdır.
- c) Eğitim ortamındaki birey/öğrenci sayısı 12'den fazla olmalıdır.
- d) Bir tiyatro oyunu, skeç, konferans, panel, bir film sunulmalı sonra tartışmaya geçilmelidir.

Küçük grup tartışması

Küçük grup tartışmasına vızıltı (buzz) ya da fısıltı gruplar da denir.

- Bu tartışma yöntemi için sınıf/eğitimdeki kişiler 22, 44, 66 gibi gruplara bölünür.

Sınıf/eğitimdeki kişiler 22'ye bölünmüşse her grupta 2 kişi olacak ve konuyu ikişer dakika tartışacaklardır.

Eğer 44'e bölünmüşse her grupta 4 kişi olacak ve konuyu dörder dakika tartışacaklardır.

Eğer 66'ya bölünmüşse her grupta 6 kişi olacak ve konuyu altışar dakika tartışacaklardır.

Küçük grup tartışması

- Gruplar belirlendikten sonra üzerinde çözüm oluşturulacak, tartışılacak film, oyun, konferans, gösteri, olay vb sınıfa sunulur.
- Oluşturulan gruplara göre süre verilerek grupların kendi içinde fısıltı halinde tartışıp, belirlenen sürede çözümlerini, düşüncelerini sınıf/eğitim ortamındaki kişilere sunmaları sağlanır.

Büyük grup tartışması

- Bu teknikte önce, birey/öğrenciler birbirlerini görecektir şekilde oturtulmalıdır.
- Sonra problem sınıf/eğitim ortamındaki kişilere sunulmalıdır. Bu sunuşta, olay, olgu, film, konferans kullanılabilir.
- Sonra problem ile ilgili soru sorulmalı ve istekli birey/öğrenciler ile tartışma başlatılmalıdır.
- Görüş belirten birey/öğrenciden gerekçe istenmelidir.
- Tartışmayı yöneten kişi görüş belirtmemeli, bir görüşün yanında yer almamalı, yalnızca açık uçlu sorular ile tartışmaya açıklık getirmelidir.

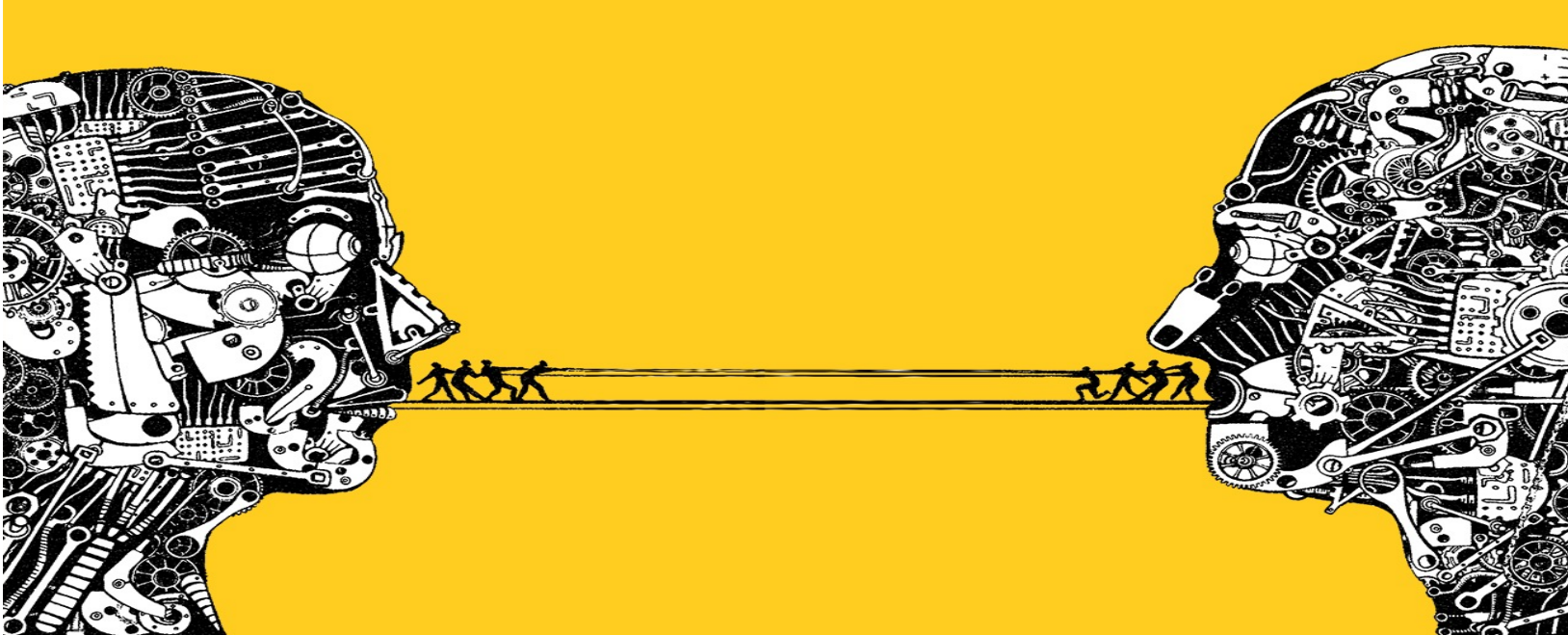
Büyük grup tartışması

- Her birey/öğrencinin tartışmaya katılması sağlanmalı, konunun dışına çıkılmasına izin verilmemelidir.
- Eğer konu dışına çıkılırsa tartışmayı yöneten kişi hemen konuyu belirtmeli, yönlendirici sorular ile tartışmayı konuya çekmelidir.
- Doğru yanıtlar gelmiyorsa ipucu verilmelidir.
- Tartışmanın sonunda özet yapılmalı, varılan doğru görüş ve çözümler vurgulanmalıdır.

Sokratik tartişma

Kavrama ve daha st düzey hedef davranışlar için kullanılabilir.
İki basamaktan oluşur: a) Alaysı (ironi), b) Doğurtmaca (maeutik).

Burada ilke “bir şey biliyorum, o da hiçbir şey bilmediğimdir”

Sokratik tartışma

Alaysı (ironi) basamağında “**bir şey biliyorum, o da hiçbir şey bilmediğimdir**” ilkesinden hareket edilerek bireylere/öğrencilere bildiklerinden emin oldukları konuyla ilgili sorular sorulur.

- ❖ Bu sorular, konu hakkında bildiklerinin güvenilir olmadığını onlara gösterecek şekilde düzenlenir.
- ❖ Böylece emin oldukları bilgilerin hiç de güvenilir olmadığı onlara bu sorular ile hissettirilir.
- ❖ Bu basamağın sonunda **bireyler/öğrenciler bildiklerinin ya temelsiz ya yarım yamalak ya da tümüyle tutarsız olduğunu anlarlar**. Bu, tündengelim yoluyla sağlanır.

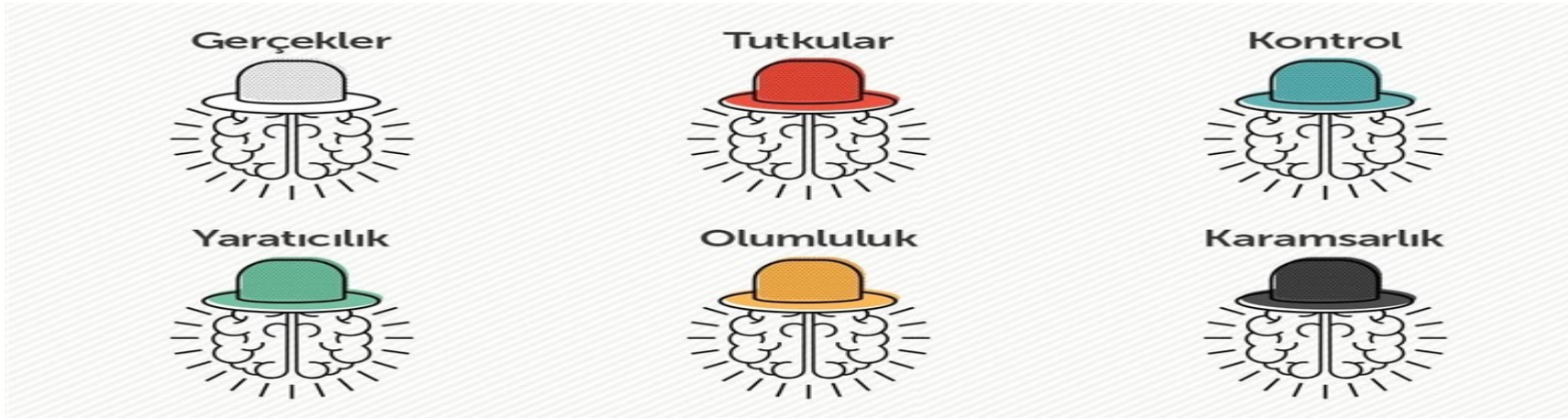
Sokratik tartışma

Doğurtmaca (maeutik) basamağında konu hakkında ipuculu sorular ile bireyler/öğrenciler konuşturulur.

- ❖ Akıllarını kullanarak doğru önermeler onlara buldurulmaya çalışılır.
- ❖ Bu süreç, doğru ve temellendirilebilecek, akla uygun bilgileri bireyler/öğrenciler bulana dek sürer.
- ❖ Eğitici bilgiyi bireylere/öğrencilere buldurur. Eğitçinin kendisi kesinlikle söylemez. Çünkü bu tekniğin dayandığı temel önerme **“doğuştan tüm doğru bilgiler insanın aklında vardır. Eğitçinin görevi bu doğruları onun bulmasını sağlamaktır”**.

Altı Şapka Düşünme Tekniği

- Üst düzey düşünme becerilerini kazandırmak için kullanılabilir.
- Hedef davranışlar en az uygulama, analiz, sentez ve değerlendirme basamaklarında olmalıdır.
- Kişiler nasıl düşünüleceğini öğrenir.
- Sistemli bir şekilde çok yönlü düşünmeyi öğretir.
- Çok yönlü, eleştirel ve yaratıcı düşünme temele alınabilir.
- **Tek çözümü olan olgularda bu teknik kullanılmayabilir.**

Altı Şapka Düşünme Tekniği

Bu teknik kullanılırken sınıf 6 gruba ayrılır:

Altı Şapka Düşünme Tekniği

- 1. Grup: Beyaz şapka:** Bu grup konu ile ilgili araştırma yapar ve somut bilimsel verileri sınıfa getirip sunar. Beyaz renk tarafsızlığın simgesidir. Bu gruba bilim adamı grubu denir. Verileri olabildiğince yansız toplamalı ve sınıfa sunmalıdır.
- 2. Grup: Kırmızı şapka:** Olaya duygusal açıdan bakanların oluşturduğu gruptur. Kırmızı renk kalbin simgesidir. Olayların bireylerin, toplumun duygusal yaşamını nasıl etkilediğini ortaya koyan bir etkinlik hazırlarlar. Konu ile ilgili şiir, şarkı, resim, drama hazırlayıp sınıfa sunabilirler.
- 3. Grup: Siyah şapka:** Olaya karamsar olarak bakanların oluşturduğu gruptur. Siyah renk karamsarlığın simgesidir. Bu grup olayın/olayların insan ve doğal yaşamda oluşturduğu yıkımları, zararları, olumsuz sonuçları ele alıp ortaya koyan etkinlik hazırlarlar.

Altı Şapka Düşünme Tekniği

4. Grup: Sarı şapka: Olaya iyimser yönden bakanların oluşturduğu gruptur. Sarı renk iyimserliğin simgesidir. Bu grup olayın/olayların insanın, toplumun, doğanın yararına nasıl işlediğini örnekler ile açıklar.

5. Grup: Yeşil şapka: Olaya/olaylara diğer gruplardan farklı bir açıdan bakan ve yeni çözümler öneren gruptur. Yeşil renk tohumun filizlenmesinin, yeniliklerin simgesidir. Bu grup olaya/olaylara diğer dört grubun dışında bakarak yeni ve özgün çözüm/çözümler üretebilmelidir. Yeşil olmasının nedeni de buradan kaynaklanmaktadır. Çünkü sürgün veren yeşil tohum özelliğini taşımaktadır.

6. Grup: Mavi şapka: Bu grup olaya tüm yönleriyle bakmalıdır. Olay/olaylara diğer grupların boyutlarını da dikkate alarak başka yönlerden de bakabilir. Mavi gökyüzünün simgesidir. Burada çok yönlü düşünme önemlidir.

Örnek Olay Yöntemi (Vaka Yönetimi)

Çok esnek bir öğretim yaklaşımıdır.

- Bütün bir kursun-eğitim programlarının temelini oluşturabileceği gibi tek bir ders için de kullanılabilir.
- Öğrenmeyi sağlamak amacıyla yapılandırılmış gerçek ya da benzetilmiş senaryoların kullanılmasıdır.
- Gerçek hayatta karşılaşılan sorunların sınıf ortamında çözülmesi yoluyla öğrenmenin sağlanmasıdır.
- Eğitimci, vakayı ayrıntılı bir şekilde yazılı olarak katılımcılara dağıtır, tartışılmasını istediği noktaları açık ve net şekilde belirtmelidir.

Örnek Olay Yöntemi (Vaka Yönetimi)

- Bu yöntemde önemli olan en iyi çözüm yolunu bulmak değil, **örnek alınan olayın olumlu ve olumsuz yönlerini ortaya çıkaran çözüm yollarını bulmak**tır.

Örnek olayda ele alınabilecek konular;

- İnsanların kötü alışkanlıkları, trafik canavarı, görgü kuralları, beslenme sorunları, çevre kirliliği, zenginlik-fakirlik sorunları, toplum sağlığını ilgilendiren konular, ruhsal sorunlar, tıbbi hatalar, ebeveynlerin çocuklara ilişkin yaptığı yanlışlar, sahip olduğumuz değerler şeklinde sıralanabilir.

Örnek Olay Yöntemi (Vaka Yönetimi)

Bu yöntem,

- ❖ yeterli olgunluğa ulaşmamış bireylere/öğrencilere,
- ❖ kalabalık sınıflarda,
- ❖ tek bir çözüm gerektiren ve bu çözümün tek doğru olduğu durumlarda,
- ❖ düz anlatım yöntemi ile ya da bireylerin/öğrencilerin okumalarıyla ulaşabilecekleri bilgi düzeyindeki hedef davranışlar için kullanılamaz.

Beyin fırtınası

Bir konuya çözüm getirmek, karar vermek ve hayal yoluyla düşünce ve fikir üretmek için kullanılan yaratıcı bir yöntemdir.

Bu tekniğin kullanılabilmesi için

- ❖ hedef davranışların en az uygulama düzeyinde olması,
- ❖ sorunun birden fazla çözüm yolunun bulunması,
- ❖ bireylerin/öğrencilerin çözüm için önkoşul olan davranışları kazanması gerekir.

Beyin fırtınası

Bu teknikte eğitici

- ❖ birey/öğrencileri cesaretlendirmeli,
- ❖ hepsinin çözüm üretmesini istemeli,
- ❖ onlara fırsat ve olanak vermeli,
- ❖ kendisi hiçbir görüş belirtmemelidir.

Beyin fırtınası

Kurallar: Eğitici;

- ❖ Beyin fırtınasına başlarken tartışılacak sorunu net olarak ortaya koyar.
- ❖ Katılımcılardan gelecek her türlü fikrin kabul edileceğini belirtir.
- ❖ Söylenen fikirleri eleştirilmez.
- ❖ Katılımcıların söylediklerinin hepsini listeler.
- ❖ Katılımcıların tümünün görüşlerini alır.
- ❖ Arada bir olumlu geribildirimlerle katılımcıları motive eder.
- ❖ Sonunda listeye yazılanlar tek tek tartışılır.
- ❖ Gerekirse düzeltmeler yapılır, en uygun olanları seçilir, özetlenir.

Gösterip Yaptırma Yöntemi

- Psikomotor becerilerin kazandırılmasında oldukça sık kullanılan bir yöntemdir.
- Öğrenenler beceriyi yaparak, yaşayarak öğrenir.
- Bu yöntemin en önemli özelliklerinden biri de; yanlışların anında düzeltilebilmesidir.

Gösterip Yaptırma Yöntemi

Bu teknikte fiziksel ve zihinsel beceriler kazandırılırken eğitici

- ❖ hedef davranışları, iş ve işlem basamaklarına göre aşamalı olarak ve gerekli araç gereç ile göstermeli,
- ❖ uygun yer ve zamanda açıklama yapmalı,
- ❖ sunulan beceriler bireylerin/öğrencilerin her birine uygun ortamda ve yeterli zamanda yaptırılmalıdır

Bu teknikte film, bilgisayar kullanılarak durdurup yavaşlatılarak gösterilebilir, işlem basamakları tahtaya yazılabilir, öğrencilere not ettirilmelidir.

Gösteri ve açıklamalar yeteri sayıda tekrarlanmalıdır.

Gösterip Yaptırma Tekniği

- Eğitici, her bir bireyi/öğrenciyi denetim altında tutmalı, yanlışları anında düzeltmeli, gerekli yardımı yapmalı, doğru davranışı hemen göstermeli, öğrenciye yineletmelidir.
- Uygulamalar gerçek yaşamda yapılmalıdır. Eğer gerçek yaşam yoksa maket, simülasyon kullanılabilir.

Demonstrasyon

- ❖ Bu teknik gösterme-yaptırma tekniğinin gösterme kısmını içerir.
- ❖ Eğitici, yapılacak işi, çözülecek sorunu, araç-gereçleri kullanarak işlem basamaklarına ve çözüm sırasına göre yapıp gösterir.
- ❖ Demonstrasyon planlanmalı, yani hangi işin, nasıl, ne zaman, nerede yapılacağı saptanmalıdır.
- ❖ Eğitici öğreteceği işin, davranışın, çözeceği sorunun denemesini birkaç defa kendi başına yapmalı en olgun şeklini alınca sınıfa sunmalıdır.

Kavram Haritası

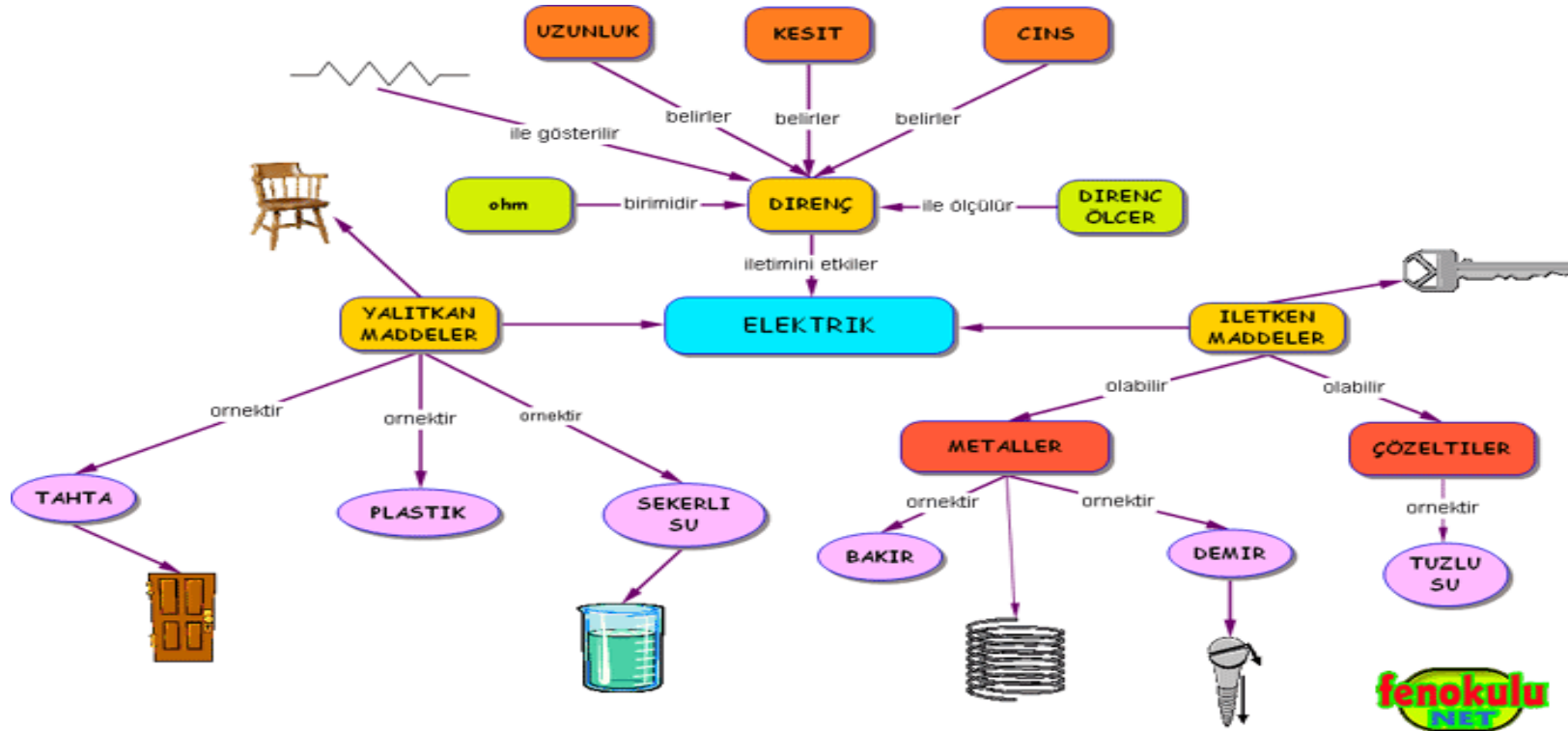
- Kavram haritalarının en önemli amacı anlamlı öğrenmeyi sağlamaktır.
- Öğrenme, beyinde ön bilgiler ile yeni bilgiler arasında anlamlı bağ kurma sürecidir.
- Öğrenme beyinde bir bağ kurma süreci olarak gerçekleştiği için, bilgiler arasında kurulan bağı somut olarak ortaya çıkarmak kavram haritaları ile mümkündür.
- Kavram haritaları, kavramlar, kavramlar arasındaki bağları ve bu bağı ortaya çıkaran nedenlerin görsel bileşiminden oluşur.

Kavram Haritası

Kavram haritasının iki boyutu vardır;

1. Boyut: Kavramlar
2. Boyut: Kavramlar arasında kurulan bağdır.

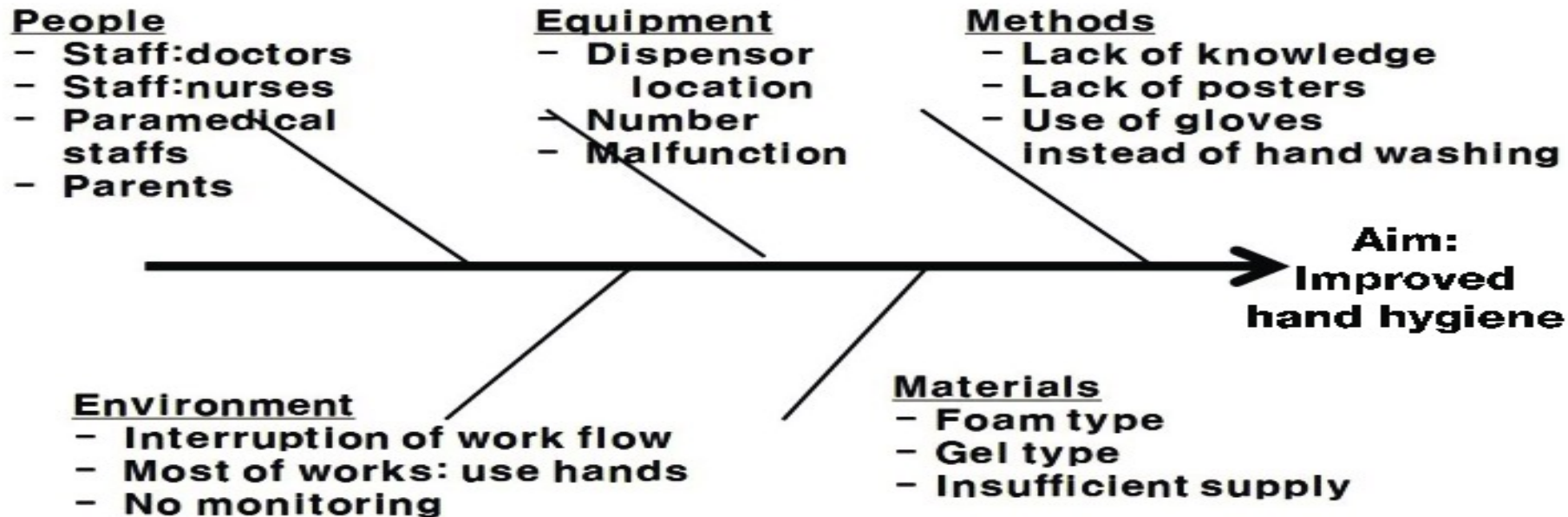
Kavram Haritası

Kavram haritaları;

- Öğrenenlerin neler bildiklerinin anlaşılması,
- Ana ve alt kavramlar arasındaki ilişkileri görmelerini,
- Bilgiyi etkili bir şekilde gözden geçirmeyi,
- Çelişkileri, aykırılıkları ve farklılıkları görmeyi,
- Bireylerin/öğrencilerin yaratıcılıklarını geliştirmelerini,
- Bireylerin/öğrencilerin öğrenmeden zevk almalarını,
- Sınavlara hazırlanmalarını,
- Bir konunun ölçülmesini,
- Yazma sürecinde ana bir taslak oluşturmalarını sağlar.

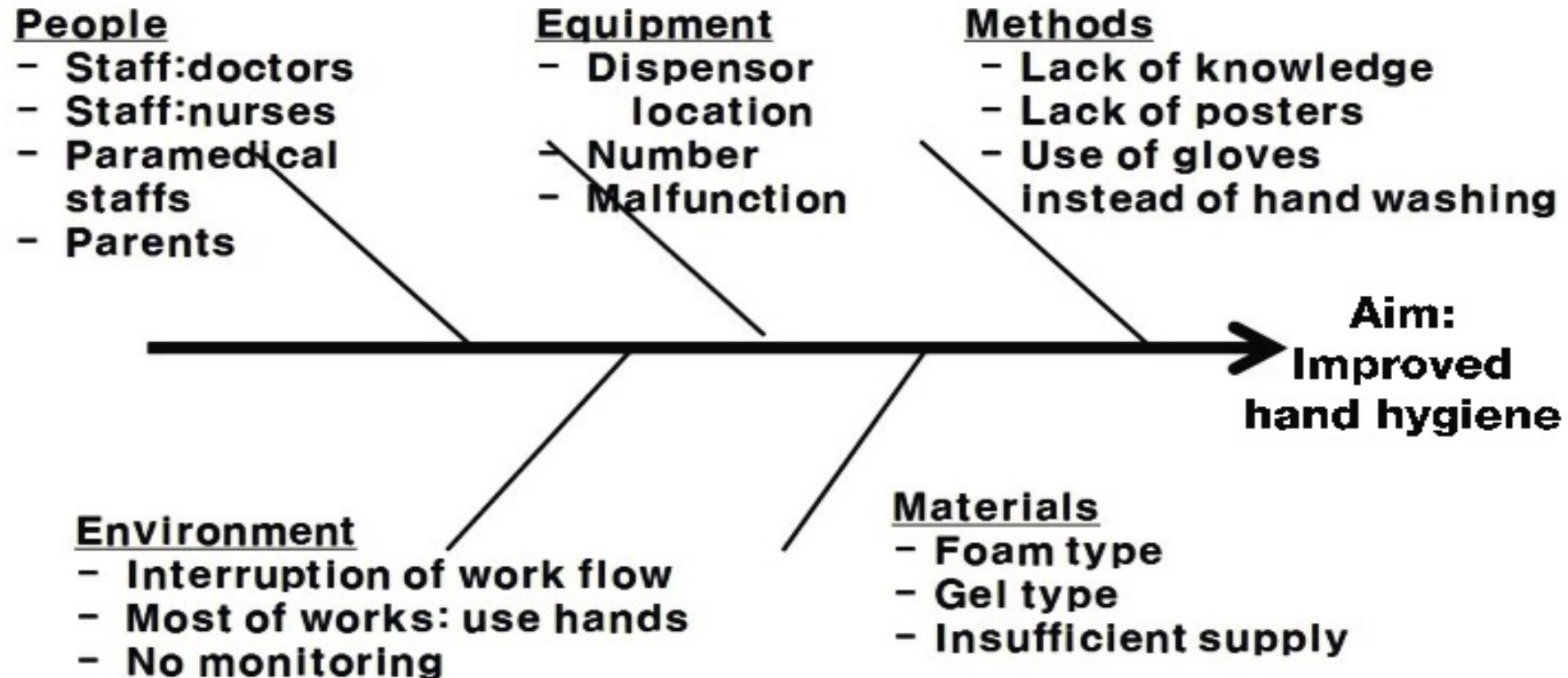
Balık Kılçığı/Fishbone diyagramı

- Bir konuya ya da probleme etki eden nedenleri ortaya koymayı amaçlayan bir tekniktir.
- Bireylerin/öğrencilerin derin bir görüş kazanmalarını ve problemin çeşitli bölümleri arasındaki ilişkileri görmesini sağlar.
- Birlikte çalışmayı, gerçeği aramayı ve değişik görüşlere açık olmayı geliştirir.

Balık Kılçığı/Fishbone diyagramı

- Ayrıntılı bir neden sonuç analizi olarak da değerlendirilebilir.
- Odak noktası, diyagramının omurgasına ya da başına yazılır.
- Sorunun nedenleri omurganın alt ve üst bölümlerine temel nedenler ve temel nedenlere etki eden alt nedenler olarak yerleştirilir.

Sorun Çözme

- ▶ Araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisine temellenir ve bilişsel alan, duyuşsal alan öğrenmelerinde kullanılır.
- ▶ Hemşirelik eğitiminde kullanılan hemşirelik süreci, sorun çözme yönteminin kullanımının bir örneği olarak verilebilir.

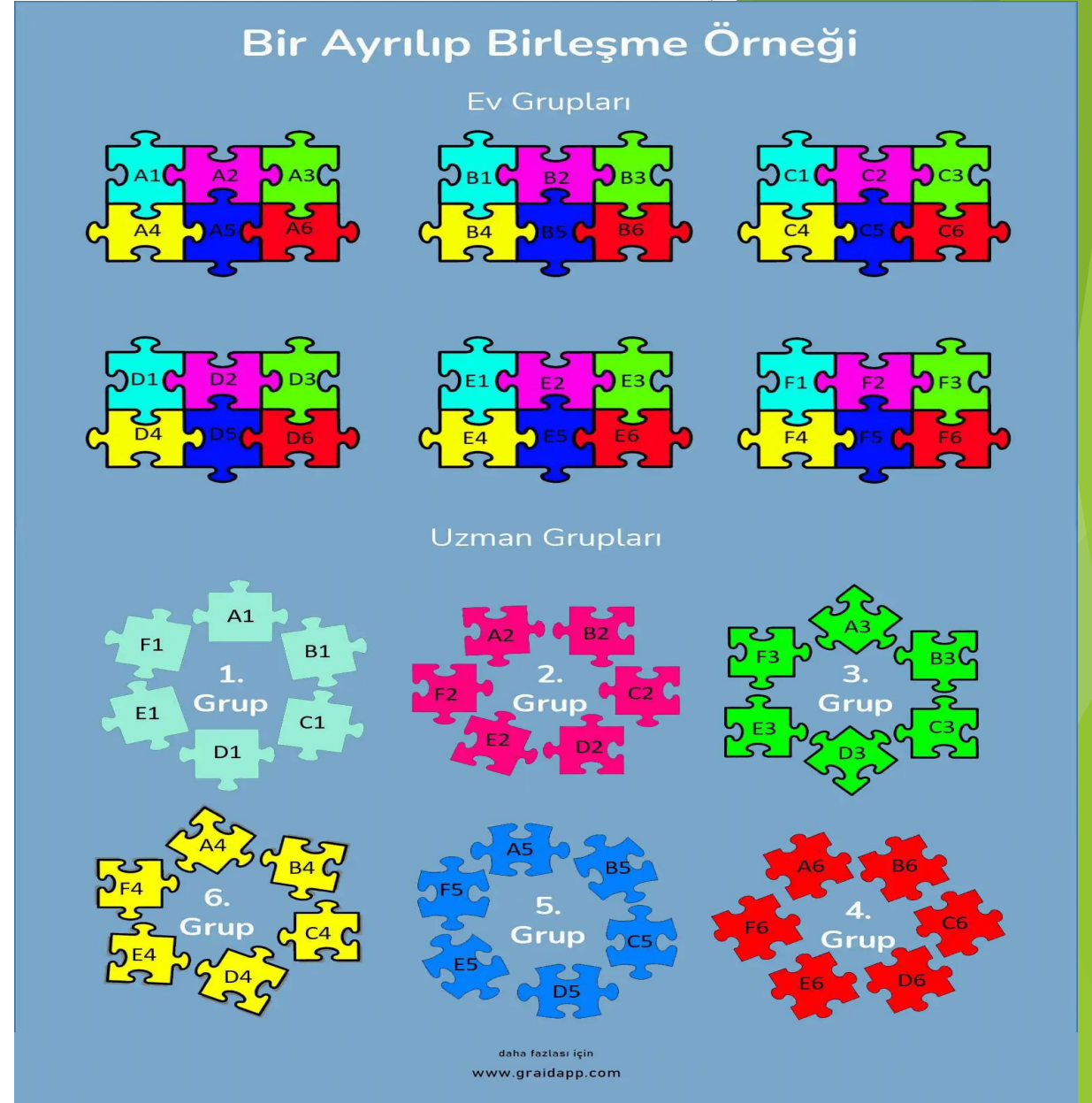
Özellikleri

- ❖ Kalıcı izli öğrenmeleri oluşturur.
- ❖ Öğrenen merkezlidir.
- ❖ İlgi ve güdülenmeyi artırır.
- ❖ Bilimsel tutum kazandırır.
- ❖ Yaratıcılığı geliştirir.
- ❖ Sorumluluk duygusunu geliştirir.

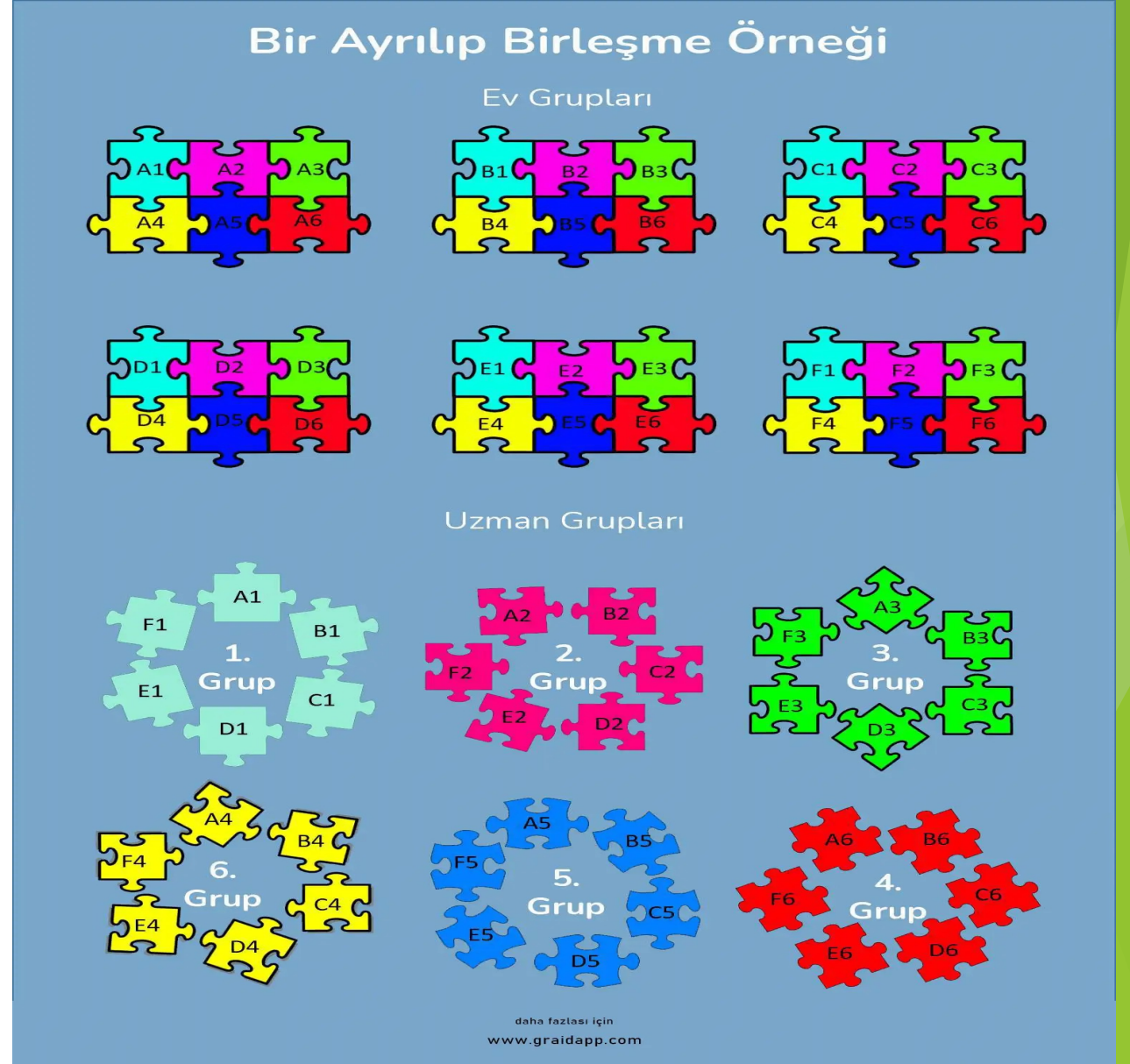
Jigsaw (Ayrılıp Birleşme-İşbirliğine Dayalı) Öğrenme

- Ortak öğrenme amaçlarını maksimum düzeyde gerçekleştirmek üzere öğrenenlerin küçük gruplar halinde işbirliği içerisinde birlikte çalışması esasına dayalı interaktif bir öğrenme-öğretme metodudur.
- Bu teknikte her bir öğrenen konunun tamamı yerine bir parçasını öğrenerek arkadaşlarına aktarır.

Jigsaw (Ayrılıp Birleşme-İşbirliğine Dayalı) Öğrenme

- Öğrenenler konunun bütününe öğrenmek için diğer grup üyeleri ile iletişim halinde çalışmakta ve birbirlerinin başarısına daha fazla katkı sağlamaktadır.
- Akranlarla yarışmak veya bağımsız çalışmak yerine işbirliği içinde çalışmak öğrenenlerin yüksek benlik saygısı geliştirmesini sağlar

Mektup-Telgraf Oyunu

- ❖ Sınıfın/eğitimdeki kişilerin 6-8 kişilik gruplara ayrılarak birbirlerine belli bir soruna yönelik olarak soru yazıp yanıtlarını almasıdır.
- ❖ Konunun özelliği ve sınıfın/eğitimdeki kişilerin mevcuduna göre birey/öğrencilerden mektup ya da telgraf yazmaları istenir.
- ❖ Soruların yanıtları yüksek sesle okunarak tüm sınıfça değerlendirilir.

Doğru mu Yanlış mı?

- ❖ İşlenmiş bir konu ile ilgili bir dizi soru ve yanlış ifadelerin yer aldığı kartlar hazırlanıp sınıfa/eğitim ortamındaki kişilere dağıtılır.
- ❖ Kartı alan birey/öğrenci ifadenin doğru olup olmadığını gerekçeleri ile açıkladıktan sonra sınıf/eğitim ortamındaki herkesçe soru tartışılıp karara bağlanır.

Kartopu

- ❖ Verilen bir problemi önce bireyin/öğrencinin tek başına düşünmesi,
- ❖ Daha sonra 2 birey/öğrencinin bir araya gelerek görüşlerini tartışması,
- ❖ Daha sonra dörtlü grupta bu görüşlerin karşılaştırılması,
- ❖ Daha sonra sekizi gruplarda da aynı konunun tartışılıp karara varılması,
- ❖ Son aşamada grupların görüşlerinin sınıfa sunulması sürecidir.

Arkası yarın

- ▶ Olgu, olay, öykü, film, oyun sınıfa sunulur ve en can alıcı yerinde kesilir.
- ▶ Bundan sonra ne olabilir, niçin? gibi sorular sorulmalı ve çok sayıda birey/öğrenciden cevaplar gerekçeli olarak alınıp tahtaya yazılmalıdır.
- ▶ Yanıtlar yazıldıktan sonra ikinci bölüm sunulmalı, verilen yanıtlar ile karşılaştırılmalı, bireylerin/öğrencilerin nerede yanıldıkları onlara buldurulmalıdır.
- ▶ Bu süreç öykü, film, oyun sonuna kadar sürdürülür.
- ▶ Bu teknikte soruları eğitici yanıtlamamalı, sorular herkese sorulmalı, bireylerin/öğrencilerin katılımı sağlanmalıdır.

Arkası yarın

Bu tür teknikte, olgu, olay, durum, film, oyun vb, kazandırılacak hedef davranışlara, bireyin/öğrencilerin yaşına ve cinsiyetine, genel ahlak ilkelerine göre seçilmelidir.

Bunlar hiçbir zaman 15 dakikayı geçmemelidir. İki ya da 3 bölüm halinde düzenlenmelidir.

Öğretim Yöntemi Seçiminde Dikkat Edilecek Noktalar

Hedef davranışlar sıklıkla, bilişsel, duyuşsal, psikomotor alanın farklı basamaklarında yer alır. Bu nedenle, **tek bir strateji, tek bir yöntem uygulanamaz.**

- ▶ Anlatılacak konunun amaç ve hedefleri,
- ▶ Anlatılacak konunun içeriği,
- ▶ Öğrenen özellikleri (sayı, yaş aralığı, öğrenen düzeyi, hazırbulunuşluk düzeyi)
- ▶ Eğitimcinin özellikleri (deneyimi, isteği, akademik hazırlığı, bireysel özellikleri ve yetenekleri)
- ▶ Öğrenme ortamı (öğrenme yeri, hava, ışıklandırma, ses, oturma düzeni)
- ▶ Zaman/süre
- ▶ Mevcut kaynaklar (insan gücü, maddi, fiziksel, öğretim materyalleri, maket, model, görsel-işitsel araçlar) dikkate alınarak belirlenmelidir

Kaynaklar

- Sönmez V. Program geliştirmede öğretmen elkitabı. 14. Baskı. Anı Yayıncılık. Ankara. 2008
- Sönmez V. Öğretim ilke ve yöntemleri. 2. Baskı. Anı Yayıncılık. Ankara. 2008
- Fer, S., Öğretim tasarımı. 2. Baskı. Anı Yayıncılık. Ankara. 2011
- Demirel Ö. Eğitimde program geliştirme. Pegem A Yayıncılık. Ankara. 2009
- Saracaloğlu, A.S., Küçükoğlu, A. Öğretim ilke ve yöntemleri. Pegem Akademi, Ankara. 2015
- Barutçugil İ. Eğitimcinin eğitimi, eğitim becerilerinin geliştirilmesi. Kariyer Yayıncılık. İstanbul. 2002
- Demirel, Ö. Planlamadan değerlendirmeye öğretme sanatı. Pegem A Yayıncılık. Ankara. 2003

